

OPIS TECHNICZNY

do projektu renowacji zieleni w parku miejskim (Park Solidarności) w Ełku

1. Dane ogólne

1.1 Przedmiot opracowania

Przedmiotem opracowania jest zieleń w Parku Solidarności.

Park położony jest w centrum miasta, usytuowany w czworoboku ulic: 3-go Maja, Mickiewicza, Małeckich i Armii Krajowej. Na dwóch przeciwległych krańcach parku znajdują się dwa pomniki. Są to:

- od ulicy Armii Krajowej – pomnik Michała Kajki – poety i działacza mazurskiego, dłuta Świtycz- Widackiej, postawiony w 1958 r.
- od ulicy Mickiewicza – pomnik wdzięczności „w 20 rocznicę powrotu ziemi mazurskiej do Polski, w hołdzie walczącym i poległym o polskość tej ziemi, o jej wyzwolenie i utrwalenie władzy ludowej” postawiony w 1965r., następnie w roku 2001 poddany renowacji. Obecnie na pomniku widnieje napis: „Poległym za wolną i niezawisłą Polskę”.

Centralnym punktem parku jest fontanna, istniejąca od początków założenia parku, poddana renowacji i częściowej modernizacji w roku 1998.

Obiekt o powierzchni 0,9703 ha znajduje się w granicach działki nr 389, jest we władaniu gminy Miasta Ełk i stanowi ważny element zieleni miejskiej.

W roku 1988 decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Suwałkach został wpisany do rejestru zabytków pod numerem rejestru 600. W roku 1998 uznano za pomniki przyrody 3 drzewa (2 buki pospolite i 1 klon jawor). Obecnie w parku znajdują się dwa pomniki przyrody. Są to :

- buk pospolity (*Fagus sylvatica*) – dwa zrosnięte drzewa: Adam i Ewa, w tym Adam –obwód 2,40 m, wys.22 m, Ewa- obwód 1,70 m, wys. 22 m
- klon jawor (*Acer pseudoplatanus*) – obwód 2,37 m , wys. 18 m.

Trzeci pomnik przyrody: buk pospolity został usunięty w roku 2004, ponieważ był porażony grzybami i zagrażał bezpieczeństwu przechodniów.

W roku 2005 uznano za pomniki przyrody 2 kolejne drzewa:

- dąb szypułkowy (*Quercus robur*) – obwód 2,70 m, wys. 26 m
- buk pospolity (*Fagus sylvatica*) – obwód 2,75 m, wys.24 m

Stan zachowania parku można określić jako zadowalający.

1.2 Materiały wyjściowe

- inwentaryzacja dendrologiczna z gospodarką drzewostanem wykonana w lutym 2008r.
- wtórnik lewostronny w skali 1:500
- ewidencja parku z września 1987r.

- wywiad z pracownikami Urzędu Miasta w Ełku
- wizja lokalna
- informacje internetowe (strona www.castlesofpoland.com)
- Literatura
 - Majdecki L., 1981 r. , „Historia ogrodów”
 - Bogdanowski J., 2000 r., „Polskie ogrody ozdobne”
 - Seneta W., Dolatowski J., 1997r., „Dendrologia”
 - Chlebowski B., Mynett K., 1995r., „Kwiaciarstwo”
 - Pokorski J., Siwiec A., 1998r., „Kształtowanie terenów zieleni”

1.3 Uzasadnienie potrzeby renowacji

Park z powodu swojego usytuowania oraz wartości historycznych powinien jak najszybciej być poddany renowacji. Renowacja parku spowoduje przywrócenie mu dawnej świetności i może stać się wizytówką miasta oraz miejscem spotkań i wypoczynku mieszkańców. Jednym z ważnych powodów renowacji jest też problem komunikacji wokół parku. Dotyczy to likwidacji formalnych i nieformalnych przejść dla pieszych. Dostosowanie komunikacji w parku do wymogów obecnego prawa i pokierowanie ruchem pieszych tak, aby zostały zachowane przepisy bezpieczeństwa, spowoduje niewielkie zmiany w obecnym układzie alejek parkowych. Poza tym stan istniejącej zieleni, zamieranie niektórych drzew i krzewów stwarza potrzebę opracowania projektu renowacji zieleni.

2. Ogólna charakterystyka stanu istniejącego

2.1 Lokalizacja.

Park miejski położony jest w centrum miasta, pomiędzy ulicami: Małeckich, 3-go Maja, Armii Krajowej i Mickiewicza. Posiada regularny kształt, w formie wydłużonego prostokąta. Przy ulicach sąsiadujących z parkiem znajduje się wiele instytucji, biur i sklepów.

2.2 Krótka analiza historyczna obiektu

Z wywiadu przeprowadzonego w Urzędzie Miasta w Wydziale Architektury i Gospodarki Gruntami uzyskano następujące informacje na temat tła historycznego :

- Park został założony na przełomie XIX i XX wieku z inicjatywy Związku Upiększania Miasta, który zawiązał się w połowie XIX wieku, a uaktywnił swoją działalność pod koniec XIX wieku.
- W 1913 roku w setną rocznicę wojny wyzwoleniczej z Napoleonem nastąpiło uroczyste nadanie imienia. Park otrzymał imię Królowej Luizy, żony Frydrycha Wilhelma II- króla pruskiego.

Dokładnej daty założenia parku nie udało się ustalić, sądząc jednak po wieku niektórych drzew (dęby, brzozy) park mógł być założony na przełomie XIX i XX wieku lub nawet wcześniej.

O istnieniu parku na początku wieku XX świadczy też załączona dokumentacja fotograficzna ze źródeł internetowych (zdjęcie z przełomu wieków i zdjęcie z 1905r.).

2.3 Istniejący stan użytkowania terenu

Park położony jest na terenie stosunkowo płaskim. Z układu alejek i zieleni można odczytać, że założenie to powstało na przełomie wieku XIX i XX jako krajobrazowy park miejski. W układzie alejek i nasadzeń drzew zauważalna jest pewna symetria i osiowość założenia. Na podłużnej osi parku zlokalizowane są akcenty architektoniczne: dwa pomniki (od strony ulic Mickiewicza i Armii Krajowej) oraz fontanna w środku parku. Charakterystyczne dla założenia są dwa szpalery drzew: jeden wzdłuż ulicy Małeckich, a drugi wzdłuż ulicy 3-go Maja. We wnętrzu parku część drzew usytuowano w swobodnych grupach oraz część - symetrycznie względem podłużnej osi parku. Grupy drzew uzupełnione są krzewami ozdobnymi.

Park pełni funkcję skweru wypoczynkowego, na jego alejach rozmieszczono ławki. W okolicy fontanny oraz pomnika od ul. Mickiewicza zamontowane są stylowe ławki żeliwne, natomiast przy pozostałych alejkach znajdują się ławki drewniane na betonowych nogach.

Park jest oświetlony, nieogrodzony. W okolicach fontanny i w/w pomnika zainstalowane są stylowe żeliwne latarnie. Pozostałe latarnie są betonowe, zainstalowane prawdopodobnie w latach siedemdziesiątych.

Nawierzchnia alejek jest w większości asfaltowa, wymagająca renowacji. Okolice fontanny i pomników wyłożone są kostką betonową (typu polbruk i starobruk).

Stan zdrowotny drzew na terenie parku jest zróżnicowany. Z ogólnej liczby starodrzewu 41% nie budzi większych zastrzeżeń, 59% wymaga interwencji pielęgnacyjno-konserwatorskiej. Zieleń średnia i niska pomimo stałej pielęgnacji ulega niszczeniu i zadeptywaniu. Skupiny krzewów ze względu na wiek wymagają odnowy.

3. Szczegółowy program renowacji

3.1 Nawiązanie do założeń historycznych.

Przy projektowaniu nowych nasadzeń wzięto pod uwagę skład gatunkowy istniejącego drzewostanu, czyli przewagę roślin liściastych nad iglastymi.

Istniejący drzewostan powinien pozostać, ale jednocześnie należy go uzupełniać nowymi nasadzeniami, ponieważ przy uwarunkowaniach środowiskowych centralnej części miasta drzewa nie mają warunków do dobrego rozwoju i z roku na rok liczba starych drzew maleje. Z materiałów historycznych wynika, że był to park pełniący

funkcję rekreacyjną i reprezentacyjną. Park nadal pełni funkcję rekreacyjną i jest miejscem obchodów świąt państwowych.

3.2 Uzasadnienie kompozycji

Przy projektowaniu ogólnej kompozycji parku wprowadzono niewielkie zmiany, polegające na likwidacji niektórych przejść dla pieszych, nieznacznej korekcie alejek, wprowadzeniu dodatkowego oświetlenia oraz wymianie elementów małej architektury. Proponowane zmiany polegają na usunięciu starych krzewów, resztek żywopłotów, zachowaniu starego drzewostanu i wprowadzeniu nowych nasadzeń. Gospodarka drzewostanem, w tym wycinka drzew – wg wskazań zawartych w inwentaryzacji dendrologicznej sporządzonej w lutym 2008r.

3.3 Dobór materiału roślinnego

Przy doborze materiału roślinnego kierowano się takimi czynnikami jak:

- warunki klimatyczne (przede wszystkim mrozoodporność),
- warunki glebowe,
- odporność roślin na niekorzystne warunki miejskie,
- wartość estetyczna,
- stosunkowa łatwość pielęgnacji,
- względy ekonomiczne , ale zarazem reprezentacyjny charakter parku,
- centralne położenie parku, jego reprezentacyjny charakter,
- zabytkowy charakter założenia,
- zalecenia zawarte w inwentaryzacji dendrologicznej sporządzonej w lutym 2008r.

Dobór materiału roślinnego zawarto w Tabeli I.

Tabela I zawiera spis zaprojektowanych drzew i krzewów, przy czym ich numery są zgodne z numerami na palnie.

Wykaz materiału roślinnego

Tabela I

Nr	Nazwa rośliny polska /łacińska	Ilość roślin	Uwagi
1.	lipa drobnolistna (lipa węgierska) <i>Tilia cordata</i>	18	uzupełnienie brakujących lip na obrzeżach parku, w młodości powolny wzrost
2.	modrzew europejski <i>Larix decidua</i>	4	charakteryzuje się szybkim wzrostem
3.	dąb czerwony <i>Quercus rubra</i>	2	dekoracyjny szczególnie jesienią, liście przebarwiają się na czerwono
4.	buk pospolity <i>Fagus sylvatica</i>	1	drzewo rodzime, o szerokiej zaokrąglonej koronie
5.	brzoza brodawkowata <i>wetula pendula</i>	10	dobrze rośnie w każdych warunkach
6.	klon pospolity	2	odporny na warunki miejskie

Nr	Nazwa rośliny polska /łacińska	Ilość roślin	Uwagi
	<i>Acer platanoides</i>		
7.	porzeczka alpejska 'Szmidt' <i>Ribes alpinum</i>	1080	odpowiedni na wszystkie typy siedlisk, wytrzymuje konkurencję korzeni dużych drzew oraz środowisko miejskie i przemysłowe, doskonały na żywopłoty, gęstość sadzenia: 3szt/mb
8.	cis pospolity <i>Taxus baccata</i>	7	duży krzew o powolnym wzroście, bardzo dobrze formuje się ,
9.	cis pośredni 'Wojtek' <i>Taxus media</i>	50	odmiana wąskokolumnowa, wolnorosnąca, igły ciemnozielone, dobrze formuje się, będzie stanowić oś rabaty kwiatowej
10.	rabaty kwiatowe	ok. 100m ² rabaty	rośliny jednoroczne, co najmniej 2 obsady w sezonie, ilość roślin w zależności od doboru gatunkowego
11.	modrzew europejski <i>Larix decidua</i>	80	charakteryzuje się szybkim wzrostem, sadzenie w formie żywopłoty 0,5m
12.	berberys Thunberga 'Erecta' <i>Berberis thunbergii</i>	20	wąski ciernisty krzew, doskonały na żywopłoty
13.	forsycja pośrednia 'Spectabilis' <i>Forsythia intermedia</i>	5	krzew odporny na niskie temperatury, kwitnie na żółto wczesną wiosną
14.	tamaryszek francuski <i>Tamarix gallica</i>	2	dekoracyjny krzew o ażurowej koronie
15.	jałowiec sabiński 'Tamariscifolia' <i>Juniperus sabina</i>	8	karłowata odmiana, ulistnienie gęste szarozielone
16.	cis pośredni 'Hicksii' <i>Taxus x media</i>	3	duży krzew o wyprostowanym pokroju, ciemnozielony
17.	<i>Rhododendron</i> (azalia) 'Irene Koster'	3	gęsty krzew, bardzo liczne różowe kwiaty, pełna mrozoodporność
18.	cis pospolity <i>Taxus baccata</i>	3	duży krzew o powolnym wzroście, bardzo dobrze formuje się , zlecona forma strzyżenia : 3 kopyły o różnej wysokości, forma klombu uwypuklona na wysokość 0,5 m
19.	bukszpan wieczniezielony <i>Buxus sempervirens</i>	40	zimozielony wolno rosnący krzew, doskonale się formuje, zalecane formowanie w kule, które posadzone po obwodzie klombu utworzą obwódkę dla rabaty kwiatowej
20.	rabaty kwiatowe	-	rośliny jednoroczne, co najmniej 2 obsady w sezonie, ilość roślin w zależności od doboru gatunkowego
21.	Klon tatarski odmiana ginnala <i>Acer tataricum subsp. ginnala</i>	1	małe drzewo do 5m wysokości i 4m szerokości, często rośnie w formie krzaczastej, nie ma specjalnych wymagań, liście jesienią jaskrawoczerwone
22.	berberys Thunberga 'Antropurpurea'	5	Ciernisty krzew o pokroju kopulastym, osiąga 1,5-2m wysokości, liście

Nr	Nazwa rośliny polska /łacińska	Ilość roślin	Uwagi
	<i>Berberis thunbergii</i>		purpurowoczerwone
23.	tawuła japońska 'Golden Princess' <i>Spirea japonica</i>	50	półkolisty pokrój, kwiaty różowe, liście intensywnie żółte, osiąga 50cm wysokości
24.	dereń biały 'Aurea' <i>Cornus alba</i>	3	wytrzymały krzew, ozdobny ze względu na żółte liście
25.	tawuła gęstokwiatowa <i>Spirea densiflora</i>	3	mrozoodporny, wytrzymały krzew o niezbyt dużych wymaganiach, dorastający do 80cm
26.	berberys Thunberga 'Atropurpurea Nana' <i>Berberis thunbergii</i>	10	niewysoki krzew o czerwonych liściach
27.	irga pozioma <i>Cotoneaster horizontalis</i>	10	krzew płożący, ozdobne czerwone owoce, pomarańczowe przebarwienie liści jesienią
28.	rabaty kwiatowe	-	rośliny jednoroczne, co najmniej 2 obsady w sezonie, ilość roślin w zależności od doboru gatunkowego

4. Uwagi końcowe.

Głównym założeniem projektowym jest pozostawienie większości terenów zielonych parku w formie trawników. Nowe nasadzenia roślin ozdobnych wprowadzono przy obu pomnikach, w celu podkreślenia miejsca ich ustawienia. Ponadto zaprojektowano skupisko krzewów przy wejściu do parku u skrzyżowania ulic Mickiewicza i 3-go Maja. Ma to na celu stworzenie zielonej bariery dla pieszych i uniemożliwienie chodzenia „na skróty” (w tym miejscu, ze względu bezpieczeństwa drogowego, zlikwidowano skośną aleję wejściową do parku). Zaprojektowano nowe żywopłoty wzdłuż ulic Małeckich i 3-go Maja oraz wokół fontanny.

Podczas realizacji projektu najlepiej sadzić rośliny w miarę możliwości duże z pojemników lub z ziemi, ponieważ daje to spodziewane efekty. Rośliny z pojemników w 100 % przyjmują się.

Glebę wokół roślin należy pokryć 5 cm warstwą przekompostowanej kory. Daje to lepszy efekt estetyczny, zatrzymuje wodę w podłożu, utrudnia rozwój chwastów a jednocześnie rozkładającą się kora użyźnia glebę wokół roślin.

Wszystkie trawniki wymagają renowacji. Po zakończeniu robót budowlanych należy zebrać wierzchnią warstwę z resztkami darni, co najmniej warstwę 10 cm. Przed założeniem nowych trawników należy nawieźć ziemi urodzajnej wyrównać do nowych krawężników, zastosować nawozy przedsiewne i wysiać mieszankę traw.

Trawniki są bardzo ważnym elementem założenia, ponieważ będą dla kompozycji i soliterów. Mieszanka traw powinna składać się z traw odpornych na deptanie i przystosowana do warunków siedliskowych.

Zalecany skład mieszanki traw: 30 % życicy trwałej, 10 % tymotki łąkowej, 20 % wiechliny łąkowej, 30 % kostrzewy czerwonej, 10 % mietlicy pospolitej.

Opracował: arch. Magdalena Hyży – Rydzewska

arch. Renata Nagolska